

UVODNIK

Tematski sklop v tokratnem zvezku Teorije in prakse obravnava različne dimenzije fenomena javnosti in je rezultat številnih razprav med vsemi tremi avtorji, ki smo se skupaj lotili projekta. Skupna točka prvih treh besedil je, da se vprašanj o javnosti lotevajo s podobnih ali vsaj povezanih teoretskih izhodišč, ki jih različno umeščajo. Avtorica in oba avtorja smo istočasno spremljali aktualne akademske kontroverze, pomemben vir povezanosti je bilo tudi pisanje naših doktorskih disertacij pod mentorstvom profesorja Slavka Splichala.

Poleg treh člankov smo vključili prevod besedila avtorice Nancy Fraser o transnacionaliziranju javne sfere, ki se izvirno loteva kritike javnosti in javne sfere kot fenomenov, vezanih na nacionalno državo, in ponuja nastavke za premišljanje o aktualnih transnacionalnih podobah. Vsebine smo zaokrožili z recenzijami dveh knjig, ki sodobne interpretacije javnosti osvetljujejo v nekaterih novih perspektivah.

Članki pokažejo na raznovrstnost v obravnavi javnosti kot fenomena, ki ga avtorji tematiziramo z različnih perspektiv mišljenja in delovanja. Pri tem se opiramo na nekatera dognanja iz že tradicionalnih interpretacij, ki javnost, na primer, postavljajo v obdobje nastajanja meščanstva in moderne države, kot na razprave o nekaterih novejših konceptualizacijah. Z osvetljevanjem novih dimenzij tradicionalnih konceptualizacij, na primer problem participacije, reprezentacije, problem izključevanja določenih državljanov iz javnosti ali povezovanje javnosti z mejami države-nacije, besedila pokažejo na nekatere kontradiktornosti v potencialu javnosti in javne sfere. Javno življenje je bilo v antiki povezano z izključevanjem žensk, tujcev in sužnjev iz javnega delovanja v polis, stoletja pozneje se je meščanska javnost utemeljevala z izključevanjem nelastnikov iz salonskega in kavarniškega razpravljanja. Participativni in reprezentativni modeli javnosti, ki so se oblikovali iz demokratičnih vzgibov, so se pokazali za selektivne modele, ki ostajajo ujeti v past težko premostljivega prepada med normativno postavitvijo javnosti in njenimi empiričnimi manifestacijami. Ujeti so v dualizem, ki ga zaznamuje razmerje med demokratizacijskim potencialom javne sfere in disfunkcionalnimi pojavitvami tega fenomena. Dediščina teh modelov se danes odraža v mediatiziranih podobah javnosti, s predstavnostvom množičnih medijev, ki javnost instrumentalizirajo v občinstvo, in s porastom ozke publicitete oglaševanja in menedžmenta služb za stike z javnostmi.

Besedila kritično pristopajo k instrumentaliziranim podobam javnosti in javne sfere. Hkrati obravnavajo državljansko potencialnost javnosti, ki se ji ne bi smeli odreči, ampak jo jemati kot izhodišče za revitalizacijo tega fenomena. Možnosti za ohranjanje demokratičnega potenciala javnosti in javne sfere, ki se pojavljajo v besedilih, so različne, deloma si morda tudi nasprotujejo, nanašajo pa se na ideje o: 1) prenosu politične subjektivitete na fluktuirajoče razsežnosti sodobne javne sfere, 2) preseganju dihotomnosti dileme med participacijo in reprezentacijo z uveljavijo koncepta mediatiziranega dialoga simbolnih reprezentacij, 3) politizaciji javnosti, javne sfere in dejavne publike v transnacionalnih podobah in na idejo o 4) transnacionaliziranju javne sfere s preseganjem mej države-nacije.

Besedila odpirajo nekatere že znane dileme v konceptualizacijah javnosti in jih poskušajo na novo interpretirati. S kritično obravnavo pojavitev reprezentativne in mediatizirane javnosti in s hkratnim tematiziranjem potencialnosti javnosti za generiranje nečesa novega smo želeli predvsem prispevati k odpiranju prostora za obravnavo teh fenomenov v aktualnih kontekstih mišljenja in delovanja.

*Dr. Mojca Pajnik
gostujoča urednica*